

Πιανιστικές εμπειρίες στο Λονδίνο

Δρ. Χριστόδουλου Βασιλειάδη

Κατά το 1991 είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω για μερικούς μήνες σειρά μαθημάτων από διάσημους πιανίστες στο Λονδίνο. Εγώ τότε ήμουν είκοσι έξι χρόνων και η εμπειρία αυτή ήταν μοναδική. Κάθε πιανίστας ή καθηγητής του πιάνου είχε να μου προσφέρει κάτι, το οποίο έμεινε ανεξίτηλο στη μνήμη μου. Τις γνώσεις και δεξιότητες που απέκτησα τότε στο Λονδίνο τις κατέγραψα και αργότερα τις επεξεργάστηκα και τις εξέδωσα σε βιβλίο, με τίτλο «εκ δεξιών και εξ αριστερών - το πιάνο». Έχουμε ήδη ετοιμάσει και τη μετάφραση του βιβλίου αυτού στα αγγλικά, η οποία θα κυκλοφορήσει σύντομα.

Μια πρώτη εμπειρία, που είχα ήταν με την καθηγήτρια Kuthron Sturrock. Από αυτήν την καθηγήτρια του πιάνου απέκτησα πολλές γνώσεις, αλλά αυτό που έμεινε ανεξίτηλο στην μνήμη μου ήταν η χρήση του αριστερού πεντάλ. Κάθε φορά που πατούσα το αριστερό πεντάλ για να παίξω πιο μαλακά, η Kuthron είχε ένα μολύβι και μου τσιμπούσε το αριστερό μου πόδι! Όπως μου έλεγε, η χρήση του αριστερού πεντάλ δεν είναι για να παίξουμε πιο μαλακά αλλά για να δώσουμε ένα άλλο χρώμα στο παίξιμό μας. Εάν σε ένα σημείο του έργου, που εκτελείς, απαιτεί αυτό το χρώμα ή εάν εσύ θέλεις να χρησιμοποιήσεις αυτό το άλλο χρώμα, τότε μπορείς να χρησιμοποιήσεις το αριστερό πεντάλ. Όχι όμως για να παίζεις πιο μαλακά. Το αριστερό πεντάλ, ανάλογα με το πιάνο, μπορεί να σου δώσει ένα χρώμα μουντό, όπως ο συννεφιασμένος ουρανός. Όταν ο συνθέτης υπονοεί με τις μελωδικές και ρυθμικές γραμμές ότι πρέπει να δώσεις ένα μουντό χρώμα, τότε μπορείς να χρησιμοποιήσεις το αριστερό πεντάλ. Όχι όμως για να παίζεις πιο μαλακά. Αν θέλεις να παίζεις πιο μαλακά, αυτό θα το κατορθώσεις με τα δάκτυλά σου, όχι με το αριστερό πεντάλ.

Κάποια άλλη φορά είχα την ευκαιρία να παρακολουθήσω ανώτερα μαθήματα πιάνου στο Royal Academy of Music, με τον διάσημο ουγγρικής καταγωγής πιανίστα Tamas Vazary. Ο τελευταίος υπήρξε μαθητής του Horovits. Αυτό που έμεινε στην μνήμη μου ήταν η παρατήρηση που έκανε σε όλους τους μαθητές του Royal Academy of Music. «Too many fingers up in the air», δηλαδή τα δάκτυλα δεν πρέπει να είναι ψηλά και μακριά από τα πλήκτρα αλλά κοντά και να εφάπτονται των πλήκτρων έστω και αν δεν παίζουν κάτι. Μου έκανε εντύπωση ότι σχεδόν όλοι οι μαθητές, που εκτελούσαν έργα στα ανώτερα αυτά μαθήματα, είχαν τα δάκτυλά τους μακριά από τα πλήκτρα. Η λογική του Tamas Vazary για την παρατήρηση αυτή είναι ότι τα δάκτυλα πρέπει να είναι πολύ κοντά στα πλήκτρα, έτσι ώστε να μπορούν αμέσως να εκτελούν διαταγές του εγκεφάλου και να μη χάνουν πολύτιμο χρόνο. Όταν τα δάκτυλα είναι ψηλά και μακριά από τα πλήκτρα, τότε δεν μπορούν εύκολα και άμεσα να παίξουν τις νότες και χάνουν χρόνο.

Νομίζω όμως ότι αυτή η παρατήρηση του Tamas Vazary δεν μπορεί να γενικευθεί για όλες τις περιπτώσεις. Όταν π.χ. έχουμε ένα χορό, ένα βαλς ή μια μαζούρκα, τότε, κατά τη γνώμη μου, ενδείκνυται ο καρπός και το χέρι να ακολουθούν την φορά του χορού και να ανεβαίνουν πιο ψηλά από τα πλήκτρα. Έτσι με αυτό τον τρόπο θα συμμετέχουν πιο ενεργά στο χορό και θα αποδίδουν καλύτερα το βαλς ή την μαζούρκα. Αντίθετα όταν

έχουμε γρήγορα περάσματα, τότε ενδείκνυται να έχουμε τα δάκτυλα κοντά στα πλήκτρα, έτοιμα να εκτελέσουν το κομμάτι, χωρίς να χάνουν πολύτιμο χρόνο. Με αυτό τον τρόπο και οι φθόγγοι θα ακούγονται στην ώρα τους και θα υπάρχει πιο ωραίο ηχητικό αποτέλεσμα.

Άλλη μια παρατήρηση που έκανε ο Tamas Vasary σε μια φοιτήτρια του Royal Academy of Music είναι ότι δεν πρέπει να πιέζουμε τα πλήκτρα, όταν εκτελούμε συγχορδίες, προς τα κάτω, αλλά η φορά του χεριού μας πρέπει να είναι προς τα πάνω. Δυστυχώς αυτό το παίξιμο, δηλαδή η φορά του καρπού και του χεριού μας να πηγαίνει προς τα κάτω, το έμαθε από τον δάσκαλο της, δηλαδή το να πιέζει τα πλήκτρα προς τα κάτω. Ασφαλώς όταν είσαι σε μια μεγάλη αίθουσα συναυλιών, τότε πρέπει να εκτελέσεις το έργο συνολικά πιο δυνατά, έτσι ώστε να ακούει και ο τελευταίος ακροατής αυτά που εκτελείς. Πάλιν όμως η φορά του καρπού και των χεριών σου πρέπει να είναι προς τα πάνω και όχι να πιέζουμε τα πλήκτρα προς τα κάτω.

Μια άλλη εμπειρία, που είχα ήταν στα μαθήματα, που παρακολουθούσα στο Morley College του Λονδίνου με τον διακεκριμένο Κύπριο πιανίστα Μαρτίνο Τιρίμο. Αυτό που νομίζω ότι κράτησα στη μνήμη μου είναι η παρατήρηση του Μαρτίνου Τιρίμου κυρίως σε ιμπρεσιονιστικά έργα, όπως του Γάλλου συνθέτη Claude Debussy, ότι πρέπει να παίζουμε, εκεί όπου πρέπει και όπου το σημειώνει ο συνθέτης, όσο πιο απαλά γίνεται και με αρκετό πεντάλ. Όπως στην ιμπρεσιονιστική ζωγραφική αποδίδεις την πρώτη εντύπωση και δεν σχηματίζεις λεπτομέρειες στο πίνακα, έτσι και στα ιμπρεσιονιστικά έργα για πιάνο πρέπει να εκτελούμε, εκεί όπου πρέπει, όσο πιο απαλά γίνεται και με πολύ πεντάλ. Το πεντάλ ενώνει συγχορδίες, πολλές φορές ξένες μεταξύ τους, για να δημιουργηθεί αυτό το αίσθημα, που θέλει να αποδώσει ο συνθέτης.

Μια άλλη διάσημη καθηγήτρια του πιάνου, η Garola Grindea, έδιδε ιδιαίτερη έμφαση στην στάση του σώματος, την οποία έπρεπε να έχει ένας πιανίστας. Πολλά προβλήματα, που αντιμετωπίζουν οι μουσικοί, και πιο ειδικά οι πιανίστες, οφείλονται στην κακή στάση του σώματος. Η Garola Grindea προσπαθούσε να σου διορθώσει την στάση του σώματος και παράλληλα να κάνει τον εκτελεστή να παίζει πιο φυσικά, χωρίς να έχει ένταση και στρες.

Στο ίδιο κολέγιο, δηλαδή στο Morley College, παρακολούθησα μαθήματα με την Gweeneth Pryor. Αυτή η εξαιρετική καθηγήτρια του πιάνου έβλεπε συνολικά το έργο που εκτελούσε ο μαθητής από όλες τις απόψεις. Δεν τόνιζε, δηλαδή, μόνο μια πτυχή του κομματιού αλλά προσπαθούσε να σε διορθώσει από όλες τις απόψεις, δηλαδή ερμηνεία, τεχνική, δακτυλισμούς, πεντάλ, κλπ. Αυτό πιστεύω ότι πρέπει να κάνει και ένας καλός καθηγητής. Δεν πρέπει να σου τονίζει μόνο μια άποψη, που αφορά το κομμάτι αλλά να το βλέπει συνολικά από όλες τις όψεις.

Μια άλλη εμπειρία που είχα ήταν με τον διακεκριμένο πιανίστα και παιδαγωγό Kendall Taylor. Στο τελευταίο μάθημα που πήγα κοντά του, αφού τελειώσαμε το μάθημα και εγώ έβγαλα το πορτοφόλι για να τον πληρώσω, μου λέγει: «Νεαρέ μου, βάλε το πορτοφόλι σου στην τσέπη σου, δεν θέλω χρήματα από σένα. Ξέρεις όλα όσα πρέπει να ξέρει ένας πιανίστας. Αυτό που χρειάζεται είναι εξάσκηση».

Τέλος θα ήθελα να αναφερθώ σε ένα εξάίρετο πιανίστα και παιδαγωγό του πιάνου, τον οποίο είχα την ευκαιρία να έχω ως καθηγητή μου στην Αθήνα, τον Max Hallecker. Από αυτόν τον εξάίρετο παιδαγωγό του πιάνου διδάχθηκα πως να παράγω σωστό ήχο από το πιάνο προς τον ακροατή. Είχε εξαιρετική αγάπη στους μαθητές του και τόνιζε ιδιαίτερα τη σωστή τεχνική, την οποία πρέπει να έχει ένας πιανίστας. Μας δίδαξε πολλές τεχνικές ασκήσεις και έτσι, με αυτό τον τρόπο, με την σωστή τεχνική στο πιάνο, παρήγαμε σωστό ήχο από το πιάνο. Μας παρότρυνε να μελετούμε πολλές ώρες την ημέρα και να ξεκινούμε την μελέτη μας πάντοτε με τεχνικές ασκήσεις.

Αυτές ήταν κάποιες από τις εμπειρίες που είχα με διακεκριμένους πιανίστες και τους ευχαριστώ όλους για τις γνώσεις και δεξιότητες που μου δίδαξαν.